

B ö l t s .

Egy bölts, és kegyelmes Fejedelem, igaz is: mert hiszem az igazság nem egyéb, hanem a' kegyelmességnek böltsességgel való mérséklése. Sok példáit adta már *II. Leopold* a' maga böltsességének, 's kegyelmességének, miolta az *Ausztriai Birodalom*' kormányát vette is kezébe; de adta közelébb a' maga Fő Birói igazságának is igen igen hathatós remekjét. — *Leiser Rüssel* nevezetű *Gallitziai* kereskedő Zsidó, oda megy a' múltt Novem. ben ő Felsőgehez egy könyörgő Levéllel, mellyet meg-jelélvén (signálván) a' Fejedelem, küldött Nov. 18-dikán a' *Tsch Országi* Kántzelláriához. Ez, a' meg-jelölt Inftántziára következő értelmű Jelentést tett az Udvarhoz:

„*Leiser Rüssel* azt állítja, hogy ő 1787-ben fel-adott némelly Ts. Kir. Tisztviselőket, kik a' só, és a' Fejedelmi Jótízágok' Adminisztrációjánál tetemesen meg tsalták a' Kamarát: ő ezen tsalást ellene-mondhatatlanul bé-bizonyította; melly ki-tettzik az e' végett tartott vizsgálás' aktáiból, jegyző könyvéből, 's az ő általa fel-hozott próbákból, mellyeknek vele való közléséért sokáig és gyakran könyörgött ő. Példa-nélkülvalók azon praktikák, mellyekkel éltek az ő ellenségei, a' magok tzimborás társaikkal egygyütt, a' tizta valóságnak homályba való hozására, 's annyira vitték a' dolgot, hogy már 4 ezrtendőtől fogva zárva tartának az ő két házai, 's ennél fogva el veszett előbbeni kreditje; semmivé lett virágzó kereskedése; 's a' végső veszély' szélén áll azért, hogy a' maga kötelességét teljesítette: melly vezedelemből hogy kiszabadíthatta magát, 's üzhesse tovább is kereskedését, kéntelen húsz ezer forintot kérni költsön interest nélkül; de olly feltétellel, hogy ő kezeseket állít a' Tartom. Törvényszék előtt, 's min-

D d d

den

den elztendönként két ezer forintot tesz le a' *Stanislovi* Kredit-kasszába. "

Ezen Jelentésre, következőzendő nyomos Választ irt, tulajdon kezével a' Ts. 's K Felsőség :

„Ezen dolog új bizonyosága annak, melly restesen, fél vállról, és rosszul vizsgál a' dolgokat a' Tartományi-Székek közönségesen; 's különösen a' *Gallitziai* Gubernium (Kormányfő), melly ellen különben is olly sok panasz jött már, és hogy a' Kántzelláriái, 's külömbkülömbféle Tartományi *Referensek*, melly kevésbé ügyelnek arra, a' melly pedig kötelességek volna ő nékiek, hogy késedelem nélkül mennyenek a' dolgok a' Tartományi Al-Székeknél, holott azoknak szokott Jegyző-Könyveikből tartoznak által látni a' hátra maradott dolgokat.

Haigy mennének tovább a' dolgok, úgy a' Státus' Tisztviselői, 's különösen a' *Referensek*, nem lennének többé azok, a' *mik*, 's a' *mik* tartoznak lenni, t. i. a' Státus', és Publikum' Szolgái; hanem Urai; az ő magános széllyaik, 's indulataik szerént, imígy amúgy vinnék a' munkát; a' kiadott parantsolatokat le tartóztatnák, meg-hazontalanítanák. félre tennék, vagy még soha se is hajtanák végre azokat.

Illy módon, 's még annyival inkább, ha a' *Kontrolle* (szám-vétel) — a' melly pedig olly szükséges, és a' főbb Székek' részéről soha nem lehet elegendőképpen szoros, és kemény, az ő alattok lévő Székekre nézve — tehetetlen, és restes lenne, vagy egészen meg is szünne; és ha talám a' Tartományi-Székek' *Referensei* egygyet-érteneének az Udvari-Székeknél lévő *Referensek*-kel: úgy a' Státus' Szolgái között *Státus in Statu* támadna, melly igen nagyon veszedelmes, és káros lenne; mivel ez, a' magános szélök', 's egymás' kezére való jádzások' elő-mozdítására alkalmatosságot szolgáltatna; *Ministeriális Despotismust* hozna bé, 's állítana fel, melly minden

Des-

Despotismusok között leg helytelenebb, és veszedelmesebb; 's a' szolgálatnak és Státusnak javát meg - rontaná.

Leg - által - hághatatlanabb törvényemmé tettem én azt magamnak mindenkor, hogy hivatalom' kötelességeit egész tehetségem szerént tellyesíttsem; leg - főbbnek tartom pedig én ezek közzül azt, hogy ne tsak magam vigyem a' dolgokat; hanem vitefsem is; a' Státus' Tisztviselőit, és Szolgait, a' magok kötelességekre felserkentsem, intsem, 's szorítsam is; és a' szükséges esetekben akarom 's tartozom mind azon eszközöket elő - venni, mellyek őket a' Státus, és Publikum eránt tartozott kötelességeknak minden részben való szoros tellyesítésére bírják.

Tartozom ehez képest parantsolni a' Kántzelláriának, hogy hánnya keményen szemére az én nevemben a' *Gallitziai* Kormányfizeknek, közönségessen minden más dolgoknak, nevezetessen pedig a' jelenlévőnek folytatásában való restségét; úgymint a' mellyet olly maga - menthetetlenül tartóztatott hátra sok esztendőök alatt; 's ezen restes maga - viseléséért keményen dorgállya - meg.

Az ezen eset - béli Referens és Kormányfizeki Tanáts *Kolmanhubert* pedig, a' ki ellen már különben is sok panasz jött, 's a' ki talám személylyes, és magános tzelokból halogatta a' dolgot kötelessége ellen olly sokáig, most egyszerűbe suspendálom (meg - fofztom) hivatalától, 's fizetésétől; meg - tiltom néki, hogy továbbbi parantsolatig semmi dologhoz többé ne nyúllyon; a' maga *Bürójába* *) ne járjon; és hogy *Lemberg* Városából el ne távozzon.

D d d 2

A'

---

*) *Bureaunak*, a' ki - mondás szerént *Bürónak* nevezik a' Kántzelláriáknál, 's más Székeknél a' Referendáriusok' dolgozó szobájakat.

A' *Kolmanhuber*' Referátját bízom egyy ideig Kormányzéki Tanátsos Bátor *Lezzenire*, a' mellett a' világos parantsolat mellett, hogy a' jelenlévő hatra maradt dolog, a' parantsolat' vétele napjától számlálva, három hétre, minden ahoz tartozandó Aktákkal egyyütt, azon állapotban, mellyben most vagyon, a' Kántzelláriához által küldessen.

Bátor *Margelik*nek is meg lesz parantsolva, hogy *Gallitziába* lejendő érkezésével, ezen dolognak folyamatját szorgalmasan meg - vizsgálja, 's fel jegyezze; valamint azt is, ha voltak e' és mitsoda törvényteleniségek, 's *collusiók* (kézre jádások) a' Referens' részéről; 's vagynak e' más, és mitsoda panaszok *Kolmanhuber* ellen; és mind ezekről voltaképpen útasítsa a' Kántzelláriát.

Többire reménylem, hogy a' Kántzellária ezentul kiváltképpen való módon rajta lesz, hogy mind maga, mind a' Tartományi-Székek' részéről buzgóbban, gyorsabban, 's nagyobb foganattal menjenek a' dolgok; a' midőn én a' külömbféle Tartományi Referenseket, kik tartoznak a' reájok bizott dolgokról számolni, mindenkor számadásra fogom vonni; hogy ne kéntelenítsem, a' Státus' és a' Publikum' szolgálatja javára — a' melly mindenkor első tárgya az én figyelmetességemnek, 's tartozik is lenni — kemény eszközöket elő - venni, a' mellyeket ugyan nem örömmel 's kedvvel használok; de csak ugyan a' szükség úgy hozván magával, bizonynal el nem fogok múlatni; hogy ekképpen ha szép szerént nem eszközölhetem a' szolgálat' javát, leg alább erővel is ki - sajtollyam.

Az Instánsnak meg kell mondani, hogy a' húfz ezer forintok eránt való kérése, nem fog tellyesítetteti.

Bétsben, Decembernek elsőjén 1791.

Leopold.“

De e.

Dec. 17-dikén vadászatot tartottak *Ferentz*, és *Leopold* Fő Hertzegek a' *Práter* erdejében, 's 94 szarvast, és vad disznót vettek le lábaikról. Más nap, úgymint 18-dikon, ebéd után bútsút vett *Maximilián* Fő Hertzeg az Udvártól, 's *Kolumbia* felé vette útját. — Dec. 21-dikén reggeli 4 órákor, *Nádor-Ispány* ő Fő Hsége is le-indult innen *Budóra*.

Mai napon (Kedden) ismét vadászatra ment *Ferentz* Fő Hertzeg, mellyben nem kevés gyönyörködik, mivel jól is ért hozzá.

Jól érzi magát a' gyermekágyban fekvő fő Hertzegné: a' kisLeánykaja is egélszéges. — Ezen kedves unokáskájának születéséből vett örömet kívánta közleni ő Ts. 's Kir. Felsége, az igen nagy szükségben lévő szegényekkel is: mellyre nézve négy ezer forintokat osztatott ki azoknak fára, 's más téli szükségekre.

Melly különös gondja légyen ő Felségének az udvari Teátramokra: nyilván ki-tettzik ez onnan, hogy a' múlt Októberben különös Kormánytízéket állított fel azokra nézve, *K. K. Oberste Hof-Theatral-Direktion* (Ts. K. Fő-Teátrumi Udvari Igazgatás) nevezete alatt. Ezen Kormánytízéknek Elölülője Gróf *Ugarte Ventzel* ő Exc. ja' az apróbb Fő Hertzegek' és Fő Hertzegnék' Fő Udvari Mestere; Referens Consiliáriusa *Gothárdi* Úr, ki hajdan Politzáj-Direktor volt *Pesten*; Titoknokja *Almási József* Úr; néhai *Pesü* Fő Politzáj-Kommisszárius; Koncipifája: *Caballini* Úr, *Dalmátziának Magyar Országhoz* tartozó részéből való származású. A' Kormánytízékhez tartoznak még, ezen elő számláltt Uraságokon kívül: egy Író Deák; két Kaszthatartó, 's a' Fő- és Al-Lőse-Mester. — Ötze-tíz számláltván a' *Ármet* és *Olasz* jádzó Férfiakat és Asszonyokat, a' Tántzolókat, Musikásokat, Rajzólókat, Szabókat, 's más Mesterembereket, és szolgákat, reá megy hat száz személyre a' *Teátrumi Personale*. — A' Kormánytízék'

szék' Tagjai ingyen mehetnek mind a' két Udvari Teátrumokba, 's a' Redutokba is egész háznépeستől.

A' Nemes Magyar Testörzö Seregből, oszlanak egy felől a' Tízti Urak: más felől pedig újjak lépnek bé az el- menttek' helyébe. — *Petók* Hadnagy Ur, egyátallyában oda hagyta maga indításából a' Ns Testörzö Sereget, mellyhez nem régen jött vólt. A' régiek közzül Fő Hadnagy *Potyondy*, 's *Berzevitzy Imre*, és *Szabó Móses* Al Hadnagy Urak, négy négy száz forint penzióval, 's Kapitányi ranggal mentek nyugodalomra; *Redl*, *Márffy*, *Zsigárdi*, és *Bogyó* Al Hadnagy Urak pedig három száz forint penzióval, haneim ugyan azon ranggal, mint az előbbeniek. Többen is fognak még ki- lépni. — Jobbára olly Vármegyékbéli Nemes Ifjak vétetnek- fel mostanság a' Testörzöi szolgálatra, a' melly Vármegyékből soha se vóltak még ekkoráig Gárdjsták. Tizen- 8 Vármegyék vóltak illyenek *Magyar Országban*: és éppen ez okon nem lehetett közelébb az *Erdélyi Kántzellária*' kívánságát tellyesíteni, mellyet néhány *Erdélyi* Nemes Ifjakknak fel- vétetése eránt küldött vólt az, Gárda- Kapitány *Eszterházi Antal* ő Hertzegségéhez.

Ugy értettük, hogy hatvanról nyóltzvanra fogna szaporodni a' Nemes Testörzö Sereg' száma; de ugy kétség kívül a' fundust is kellene nevelni. Eddig *Magyar Ország* száz ezer forintokat adott elztendőnként, a' Gárda' fenn- tartására; *Erdély* húlz ezeret; *Horvát Ország* négy ezeret.

A' leg- újjabb Testörzök: *Almás*i, *Fráter* *Lajos*, *Sztuparits*, *Vizkeleti*, és *Vlasits* Urak.

A' *Bétsi* Udvarhoz indított Török Követ, kéntelenítettett betegsége miatt *Szisztóvban* feküdni egyg ideig; hanem mihelyt jobban érzette magát, leg- ottan folytatta útját *Béts* felé, 's most minden órán itt lessz.

Gyil.

Gyilkos Politzáj.

A' Sz. Márk' Lineájánál lévő Strása - házba bé - megy néhány napokkal ez előtt későn estve egy szomszéd helységbeli Lakos, 's kéri a' Pol. Káplárt, hogy bátorságnak okáért rendelne ő mellé kísérobé egy Legényt; mivelhogy pénz vólna nálla. A' Káplár, el - küld vele egy Politz. Közembert. Midőn már jól el - haladtak vólna: meg - szállya a' pénz' kívánásnak gonofz lelke a' Politzájt, 's gyilkosává lesz a' szegény Embernek, kinek örözöje tartozta vala lenni. — Miképpen árulta - el ezen Istentelen magát: sokféleképpen beszéllik. — Igyekezünk a' dolog' mivoltának végére járni, hogy azt maga valóságában közöl - hessük.

Két *Artilleristák*is halálra sebesítettek itt közelébb egy Vigyázót a' *Práter* erdejében, azért, mert el - kapta tőlök a' puskát, mellyel vadat akartak löni. A' meg - sebesített Vigyázó' kiáltására oda fut egy Vadász - legény; mellyet látván a' gyilkosok, szaladásra vették a' dolgot, 's puskájokat a' meg - sebesítettnél hagyták. A' meg sebesített, bé - vitetett a' Misericordiánusokhoz, hol - ott is kevés idő múlva meg - holt. — A' puskát mihelyt meg - látta a' Vadász - Mester, mindjárt reá esmért, hogy ez az a' puska légyen, mellyet az előtt való nap árúttak néki két *Artilleristák*. — Ennél fogva, könnyü vólt ki - tanulni a' gyilkosokat.

Gen. Gr. *Kaunitz* *Ventzel* (az ősz *Hertzeg Fia*) megy *Horváth* Országí Komendánsnak, *Hadi Tárme*ster B. *Devins* helyébe, kit a' *Katonai Gránitz* (*Szélek*) *Inspektorává* tett ő *Felsége*.

A' *Székely Hufzár Regiment Oberstere Sshultz Úr* ide érkezett a' napokban,

Magyar

Magyar Ország.

Néhai nagy méltóságú Gróf Károlyi Antal Úr kegyes özvegye, ő Exja negyven aranyakkal jutalmazta meg, T. P. *Hannulik* Urat azon szép Versekért, és Inscriptziókért, mellyeket készített a' meg bődögült jó Méltóságnak örök emlékezetére 's tiszteletére.

Az itt következő tudósítás tsak a' napokban érkezett hozzánk, azzal a' kéréssel, hogy mivel az, a' kihez vólt fel-küldve az esztendő' elején, nem közlötte a' Hazával; mi, *die anniversario* aduánk - ki Munkánkban, a' Ns *Hajdú-Városoknak* jó Királyunkhoz viseltető szeretetek', 's tiszteletek' örök emlékezetére:

„Vévén a' parantsolatot a' Hajdú-Városok, hogy ők is *II. Leopold* Királyunk' szerentsés megkoronáztatásáért, 's bődög országlásáért háláadó és esedező Isteni szolgálatot tartanának: el végezték a' Distriktus-Gyűlésén, hogy minden Város különösen tegye - meg hívségének kötelességét. Ehez képest Ns *Hajdú Dorog* Város, következő módon vitte véghez az Isteni tiszteletet 1790-dik eszt. Dec. 17-dik napján, melly nap *Szent Miklós* Innep-napja a' *Görög* Katholikusoknál. *Munkátsi* Kánonok, 's a' Város' érdemes Plébánosa *Főtisz. Koptsay János* Úr énekes Misét tartott. Az Evangéliom után, egy igen szép prédikáziót mondott anyai nyelvünkön, *Krisztus* Urunknak ezen szavairól: *Adjátok meg a' Tsászárnak, a' mi a' Tsászáré, és az Istennek, a' mi az Istené.* A' fontos prédikáziót, egy hathatós imádság váltotta fel, a' *Fels. Király'* szerentsés országlásáért, a' *Királyi Ház'* virágzásáért, 's a' *Haza'* bődögüléséért. Ez után ismét folyt a' *Szent Mise*, melly alatt négyszer löttek apró puskákból, az a' végre
ki-

ki-válogatott derék Legények, *Meleg Péter* Notárius Úr' vezérlése alatt. A' szent Misét, a' zodik Soltárnak Magyar nyelven lett el-éneklésével fejezték bé. — Az Isteni tisztelet után, gazdag ebéd volt a' Város-Házánál; estvére pedig Magyar Bál. Hogy ezen köz-örömben a' Község is részesülhessen, a' Ns Tanács' rendelkezéséből a' bornak ittzeje, melly különben 6 krajtzár volt, egész dél után 1 krajtzáron méretett. — *Nánás* Városa Deputátusokat küldött volt a' *Dorogi* Isteni tiszteletre, valamint *Dorogról* is nagy számmal mentek által *Nánásra* Dec. 19-dik napján, a' mellyen két szép prédikáció tartott *Nánáson*. — Igen szép példája ez, nem tsak a' Királyhoz való hűségnek; hanem a' tolerántziának, és a' jó szomszédságnak is: mert *Nánás* Városa' Lakosai Reformátusok; a' *Dorogiak* pedig Görög Katholikusok. — Ezen szép egyességet méltán lehet mind a' Papi, mind a' Világi Elöljáróknak tulajdonítani. “

Frantzia Ország.

Egész tüzzel dolgoznak egymás ellen a' ki-költözött, 's benn az Országban lévő Frantziák. Mindenik Fél azon a' pertzen van t, i. már most, hogy el-döntse maga kívánsága szerént a' dolgot. — Uj Végzést hozott a' ki-költözöttek ellen a' Nemzet Gyűlése, melly Végzést Nov. 29-dikén estve el is küldötte a' Királyhoz egy Deputáció által, melly 24 Tagokból állott. Következendő Beszédet tartott ennek Szószóllója a' Királyhoz:

„*Felséges Úr!*

Alig tekintette meg a' Nemzet-Gyűlése az Ország' állapotját: mindjárt észre-vette, hogy azon nyúghatatlanságok, mellyek vesztegetik az Országot, nem másunnán, hanem a' ki-költözött Frantziáknak büntetésre méltó hadi készületeikből származnak. Ezeknek vakmerő szándékjokat a'

Né-

Német Hertzegek támogatják, a' kik nem esmérk-
meg többbe, úgy láttzik, az ő közöttök, és Frantzia
Ország között lévő szövetségeket; 's láttatnak
meg felejtkezetteknek lenni arról, hogy ezen Ország-
nak tartoznak ők köszönni a' Álfáliai Békefféget,
melly fundállya az ő jussaiikat, 's bátorságokat. —
Ezen ellenséges mozgolódások, ezen fenyegetések
szükségessékké teszik részünkről is a' készülteket,
mellyek temérdek pénzt emésztenek meg, a' mellyet
örömet a' maga Kreditorinak adott volna a' Nemzet.
Felséged' dolga, mind ezeknek véget vetni. Felsé-
ged' dolga, olly nyelven szólítani meg a' külső
Hatalmasságokat, a' minémü illik a' Frantziák'
Királyához. Mondja meg nékiek Felséged, hogy
Frantzia Ország mindenütt ellenségeit látja, a' hol
az ellene tzelozó hadi készültek meg szenvedtet-
nek; mondja meg nékiek Felséged, hogy mi szentül
meg akarjuk tartani az eránt tett esküvésünket,
hogy mi semmi idegen birtokokat magunknak el
nem tulajdonítottunk; hogy mi öket jó szomszédsággal,
's egy szabad, és hatalmas Népnék változhatatlan
barátságával kínállyuk; hogy mi az ő Törvényei-
ket, szokásaikat, Konstituziójokat betsben tartjuk:
de meg kívánnjuk, hogy ők is betsüllyék a' mién-
ket 's a' t.

Felséges Úr! Mind a' Felséged' java, 's mélt-
ósága, mind a' meg bántatott Nemzet' nagysága
kivánnja, hogy a' szokott Diplomáziától külön-
böző beszéd-módját vegyen elő Felséged: nyomos
Jelentéseit várja Felségednek a' Nemzet a' Felső,
és Alsó Rajnai Kerületekben a' Treviri és Mogun-
tziái Választó Hertzegekhez, és a' Spirai (Speyer)
Püspökhöz. Olly nyomosoknak kell lenni azon
Jelentéseknek, hogy a' ki költözteknek egymástól
való külön-öfzlását eszközöllyék azonnal. Adjon
erőt Felséged a' maga Jelentéseinek, azon egész
hatalommal, melly által vagy on adva Felségednek,
hadd tudhassa végre a' Nemzet egész meg-határa-
zás.

zással, kik legyenek az ő Barátjai, 's kik Ellen-ségei.

Ezen lépése által meg fogja mutatni Felséged, hogy Öltalmazója a' Konstitúciónak: állandóná teszi Felséged az Ország' tsendességét is, melly el-válthatatlan a' Felségedétől; 's ezzel azt tselekefzi, hogy annál hamarabb elő-állyanak a' köz-bóldogság' napjai, mellyekben az Ország' dolgainak szép renddel való folyását, 's a' Törvényeknek uralkodását fogja szülni a' békesség; 's a' Felséged' bóldogsága eggyé válik minden Frantziák' bóldogságával.

A' Király, különös indulattal fogadta a' Deputátziót, 's ezt felelte néki rövideden: „Fő tárgyává fogom tenni figyelmetességemnek, a' N. Gyűlése' Jelentését. Tudják az Urak, hogy én semmit el nem múltam, a' mit szükségesnek láttam a' végre, hogy az Ország' belső tsendes-sége jó lábba álljon; a' Konstitúzió fenn-marad-hasson, 's más Hatalmasságoktól is betsben tar-tasson.“

Fogott az *Algiri Dejn*, a' Király' Levele. — Le tett ugyan is az, ennek vételével a' Frantziák ellen való ellenséges szándékáról. Már most maga mellé ültette a' Frantzia Tisztartót *Missieffis* Urat, 's illy barátságos ki-fejezésekkel szólott hozzája: „Ird-meg a' Királynak, hogy én tégedet mint Barátomat le-ültettelek magamnál: három lovakat adok én által tenéked, mellyeket ajándékkul ajánlok a' Királynak. Add hirül nékie, hogy én nagyon meg-illetődtem azon nyúghatatlanságokon, mely-lyek meg-háborították Frantzia Országot; és ha én segítségül lehettem volna: minden tölem kitelhe-tőket véghez vittem volna a' Fran. Nemzetnek, 's ő Felségének javáért.“

Vigasz-

Vizsgálás az édes szájaknak.

Azt írta *S. Domingóból* egy Tzúkor-termesztő *Couricoles* Úr, a' Nemzet-Gyűléséhez, hogy a' fel gyűjtött tzu'kor-termő nád új jövést kezd hajtani, 's 50 milliónál többet érő tzu'krot bé lehet még kapni, ha az Igazgatás két millió livrát fel-ad olly tzu'kor-malmoknak készítésére, mellyeknek ő (t. i. *Couricoles* Úr) a' találójok. Ezen Irás által-adatott, megvizsgálás végett a' Koloniákra ügyelő Deputázióinak.

Elegyes Történetek.

A' Keresztény Vallás, mind jobban jobban terjed a' *Spanyolok*' *Déli-Amerikai* Birtokaikban. Erre nézve, 68 Lelki Atyák küldettek oda közelébb — ötven Minoriták, 's tizenyóltz Kapuztinusok.

Nagyon hóbotos Ember, az a' *Marokkói* Tsászfár. El-küldi t. i. egy felől *Madridba* a' maga Státus-Titoknokját, hogy az ott békességet elszközöllyön; azonban más részről meg lepi ő maga, teméntelen seregével *Ceuta* Várát, 's döngetni kezdi annak beteges falait. A' Vár Kormányozója, *Don Urbina*, fogta magát Okt. 30-dikán reggel, 's ki-tsapott a' várbéli egész őrizettel a' *Maurusok*' táborára. A' tsata délutáni 3 óráig tartott, a' midőn meg-szaladtak a' *Maurusok*, 's a' *Spanyoloknak* hagyták egész táborjokat. Mind a' két részről nagy vólt a' veszteség. A' *Spanyolok* 14 fő Tisztetket vesztettek. — A' *Spanyol* Udvar, neveli *Ceuta* Vára' őrzőinek számát, 's vigyázó hajókat állíttatott ki a' partokra, mellyek meg ne engedjék, hogy segítsége menjen valahonnan az ellenségnek.

De

De gustibus non est disputandum.

Különböző az ízlés. Kinek tetszik Papja, kinek a' Papnéja.

Tavaly két nevezetes Társaság állott fel, a' többek között Londonban. Eggyiknek, benne van a' neviben a' izélya is. Nevezte t. i. magát Ökör-hús-evő Britannusoknak. (*The Beefeating Britons*). Minden héten leg-alább is egyszér öfzve-gyűlnek ezen Társaság' Tagjai, 's torkig eszik magokat ökör-hússal. *Proficiat* — A' más Társaság olly véggel állott-öfzve, hogy maga előtt a' leg-hiresebb *Anglus* Iróknak, úgymint: *Shakespear, Milton, Pope, Young, Locke* 's a' t. munkáit nagy fel-izóval olvastassa, 's azon nagy Lelkeknek felséges gondolataikkal táplállya és nemesítse az élt, 's a' szivet, tudván, hogy a' nemes gondolkozások, 's érzékenységek az Emberi Nemnek fő tizerei. — A' már a' kérdés: Mellyik Társaságban vagynak számosabb Tagok e' kettő közzül? Meg kell jegyezni, mitsoda Városbéli Társaságokról van a' kérdés? *Londoniakról* tudni illik. Bizony még is 519 Tagjai voltak már akkor az ökör-húson hizó Társaságnak, midőn a' másik nem állott több személyből 29 nél. — — A' *Spanyol* Méltóságokról azt azt írják, hogy e' folyó esztendőben igen nagy szorgalmatossággal el jártak a' *Bikákkal való viaskodásoknak* nézésére. *Romero* nevezetű két testvérek, rend-kivül-való kedvességet nyertek magoknak, a' magok erejek, 's a' bikákkal való vakmerő szembe-izállások által még a' szép Nem előtt is. *D' Offuna*, és *Beneventi* Grófnénak nevezetesen, igen különös gráziájába estek a' két Hettzes Legények, úgy hogy az utóbbi viaskodásra maga ekipírozta őket a' Grófné, még pedig olly pompáson es gazdagon, hogy három ezer arany.

aranyba került az ekipírozás (paripákkal 's ruhákkal való fel-készítés).

El hagyja az Ember Attyát Anyját, 's ragaszkodik Feleségéhez. Ez, Sz. Irás' szava, mellynek igazságát a' mindennapi tapasztalás mutatja. — De az *Anspachi* Markgráf, el-hagyta még a' maga paraditsomi Tartományait is, ment *Londonba*; onnan *Európa'* napnyúgoti tsútsára *Lisbonába*, 's ott leve a' szent Házasság által egy testté született *Berkeley* Gróf-Allzonnal, néhai *Anglus Lord Craven'* igen szép Özvegyével. — A' *Portugalliai Anglus* Kereskedő Társaság' Papja *Hill* Úr volt az öfve adójok (esketőjök). Jelen voltak az esketésen mint tanúk, a' *Német* és *Orosz* Tsáfzári, a' *Nápolyi* és *Hollandiai* Követek; úgy nem különben minden főbb *Anglusok*, a' kik *Lisbonában* tartózkodnak. *Anglus* Kapitány *Dorset* Úr volt, a' ki Atya-képet viselt, az *Angliai* szokás szerént. — Az esküvés után, nagy vendégség volt a' *Prussziai* Követ' szállásán, a' hol lakik a' Márkgráf. — *Londonba* szándékozott a' Márkgráf a' maga Menyallzonyával.

Potemkinről,

Ismail Várának meg vételére, egy *Lengyel* Hertzegnével való beszélgetése, szolgáltatott alkalmatosságot ama nagy emlékezetű *Potemkinnek*. A' mint t. i. ebédelték volna: azt állítja az említett Hertzegné, hogy *Ismailt* nem egy könnyű lenne meg venni. Erre *Potemkin*: Fogadjunk úgy-mond, hogy kéttzer 24 óra alatt az én kegyelmes Allzonymé (igy szokta nevezni miudenkor a' Tsáfzárhét) fog lenni *Ismail*. Meg találná Hertzegséged bánni a' fogadást, így szólla a' Dáma; Sok Ember találna el veszni. — Több is van még *Russziában* felele a' Hertzeg. — 's rajta *Ismail* Várán, mellyhez tsak harmadfél napi mészéségre volt száz ezer Emberrel a' nagy Vezér —

's 24 óra nem telt bele; oda lett 7 ezer Orosz, és 27000 Török: 's Orosz Sas nézett ki *Ismail* tornyaiból.

Örülnek *Potemkin* halálának a' Lengyel Konstitutió Baráti; ha igaz az a' mit felöle irnak, hogy ő Fejek vólt azoknak kik az újj pólgári alkotványát Lengyel Országának le akarták rontani.

Tudományi Dolgok.

A' mire sok nemes iparkodásai után se mehetett vala reá Professzor korában, ama' nagy, és hasznos tudományú *Sonnenfels* Udvari Tanácsos Úr: most könnyen meg-nyerte azt *II. Leopoldtól* — ettől a' Tudományok' nagy Mecenássától — *Vatteroth* Úr, a' *Bétsi* Universitásban *Politikát*, és *Statistikát* tanító Professzor; hogy t. i. mind azon Irásokat, 's Jegyzéseket meg-kaphassa az *Archivumokból*, és *Regisztraturákból*, mellyeknek jó hasznokat veheti a' reája bizott tudományok' tökéletesítésére; és továbbá, hogy minden iskolai elztendő' végén utazhasson közönséges költségen. Sokszor panaszlotta *Sonnenfels* Úr, melly igen hátráltatta az ötet sok hasznos dolgoknak elzközlésében, hogy nem lehetett nékie hozzájuk jutni az *Archivumokban* és *Regisztraturákban* heverő Irásokhoz, és Jegyzésekhez. A' Státus' költségén való útazásra nézve emlegette, hogy mar azt egészen meg-nyerte vólt egyszer boldogúltt *M. Theresiától*; hanem némelly Tanácsos Urak újra fordítást tettek a' dolgon, 's arra vették a' jóltévő Fejedelem-Affzonyt, hogy nem tsak meg másolta kegyes ígérétét, mellyet tett előbb *Sonnenfels* Úrnak. hanem még büntetést is kapott vólna jó szándékaért, hanemha *H. Lobkovitz* vetette vólna közbe magát, ki is hathatósan eleibe terjesztette *M. Theresiának*, hogy nem

büa.

büntetést, hanem jutalmat érdemlene *Sonnensfels* Úr; de már ha a' jutalom el-marad is: bizonyval az egyenesség, sőt a' szoros igazság kívánnya, hogy sokkal inkább el-maradjon a' büntetés. — Mi, részünkről annyival jobban örvendünk a' Prof. *Vateroth* Urral közlött Fejedelmi kegyelemnek: mivel igen közelről való esmerettségünk vagyon vele, mellynél fogva új alkalmatosságot reménylünk Munkánk' tökéletesítésére, melly nemes végért úgy is mindent készek vagyunk elkövetni.

A' *Pesti* Universitásban Diplomátikát tanító Professzor *Schwardtner* Urnak, *De Gente Croviaca* írott Munkáját, olly kedvesen vette ő Felsege, hogy két száz forinttal méltóztatott Professori fizetését nevelni.

Illy tzimü könyv forog most a' Bétsiek kezében:

Grosse Wahrheiten, und Beweise in einem kleinen Auszuge aus der ungarischen Geschichte. Den Adel und der Geislichkeit dieser Nation zur Beherrschung empfohlen von einem freimü higen Deutschen. Franckfurt und Leipzig 1792. bei Waimar und Schladebach. kis 8-ad réi. 232 old.

Küldjük a' *q q* árkust, az Ország-Gyűlése' Historiájához tartozó Aktákból.

Költ *Bétsben*, Decembernek 20-dik napján, 1791-dik esztendőben.

